

UDK:8'80' 821.111

Dilnoza SHARAFUTDINOVA,
Buxoro Davlat Universiteti magistranti
E-mail: d.k.sharafutdinova@buxdu.uz
Mehrinigor AHMEDOVA,
Buxoro Davlat Universiteti dotsenti, PhD

BuxDU dotsenti, PhD L.J. Jalilova taqrizi asosida

TEODOR DRAYZERNING “BAXTIQARO KERRI” ROMANIDA AYOL OBRAZI

Аннотация

“Baxtiqaro Kerri” asarida Drayzer materializm va sotsial darvinizm tuzog‘iga tushib qolgan Kerri Miber xarakteri orqali “Amerika orzusi”ning ayollar tajribasi haqida fikr yuritadi. Kerri Miber va Amerika orzusi. Drayzerning romani zamonaviy, erkin va shuhratparast sifatida taqdim etilgan Kerri Miber obrazi orqali yigirmanchi asr boshidagi amerikalik ayolning yorqin tasvirini beradi. U Amerika orzusini ro‘yobga chiqarish uchun qishloqni tark etib, bir shahardan boshqa shaharga ko‘chib o‘tganida ham jasoratlidir. Uning har bir shahardagi xatti-harakati u yerda yashash sharoitlari bilan belgilanadi. Boshida u yaxshiroq hayot izlab, Chikagoga borish uchun poyezdni boshqaradi. Keyinchalik esa, yangi orzular sari, Nyu Yorkka boradi va shu shaharda uning hayoti o‘zgaradi.

Kalit so‘zlar: Ayol obrazi, shuhratparast, jamiyat, jasorat, Amerika orzusi.

ЖЕНСКИЙ ОБРАЗ В РОМАНЕ ТЕОДОРА ДРАЙЗЕРА “СЕСТРА КЭРРИ”

Аннотация

В романе “Сестра Кэрри” Драйзер рассматривает женский опыт “Американской мечты” через образ Кэрри Мибера, женщины, попавшей в ловушку материализма и социального дарвинизма. Кэрри Мибера и американская мечта Через фигуру Кэрри Мибера роман Драйзера рисует яркую картину американских женщин начала XX века. Кэрри изображена современной, свободной и амбициозной. Она также храбра, поскольку покидает деревню и переезжает из города в город в поисках американской мечты. Ее поведение в каждом городе определяется условиями жизни в ней. Сначала она отправилась на поезде в Чикаго в поисках лучшей жизни. Затем она отправляется в Нью-Йорк в поисках новой мечты, и именно в этом городе ее жизнь меняется.

Ключевые слова: Женский образ, амбициозность, общество, смелость, американская мечта.

A FEMALE IMAGE IN A NOVEL BY THEODORE DREISER

Annotation

In *Sister Carrie*, Dreiser explores the female experience of the American Dream through Carrie Meeber, a woman trapped in materialism and social Darwinism. Carrie Meeber and the American Dream Through her character, Dreiser's novels paint a vivid picture of the American woman of the early 20th century. Carrie is portrayed as modern, free-spirited and ambitious. She bravely leaves the country and travels from city to city in search of the American dream. Her behavior in each city is determined by the living conditions there. Seeking a better life, she first took a train to Chicago. Chasing new dreams, she traveled to New York City, where her life totally changed.

Key words: Female image, ambition, society, courage, American dream.

Kirish. “Baxtiqaro Kerri” asarida, Kerri Miber kambag‘al qishloq qizidan muvaffaqiyatli teatr aktrisasi darajasiga ko‘tarilib, Amerika shahrida ma‘lum bir sohada iste‘dodga ega bo‘lganlar uchun imkoniyatlar doimo ochiq ekanligini ko‘rsatadi. Darhaqiqat, u o‘z hikoyasining hikoya funksiyasi sifatida melodramaga tayanadi. Roman Kolumbiyani tark etib, Chikagoga yetib kelgan, keyin esa Chikagodan Nyu-Yorkka yetib borish uchun Chikagoni tark etib, past darajadagi ish izlab, rassom sifatida to‘liq ta‘lim olishga, boylik va san‘at orzularini ro‘yobga chiqarishga qanday erishgani haqida hikoya qiladi.

Asosiy qism. Kerri Miber, ota-onasining uyini tark etganda, uning orzusi san‘at emas, balki faqat moddiy muvaffaqiyat; u o‘zining bunday badiiy iste‘dodlarga ega ekanligini bilmaydi. Ammo, shaharga kelganida, unga o‘zining badiiy qobiliyatini kashf qilish va muvaffaqiyatli rassom sifatida o‘qitish imkoniyati ochiladi; Shunday qilib, uning orzusi kattaroq va ambitsiyalari yanada kuchliroq bo‘ladi.

Tahlil bu ayol xarakterini qishloqdan shaharga olib boradigan orzu va uning shahar sharoitida Amerika orzusi

tajribasi bilan bog‘liq. Bu materializm va hayotning sun‘iy qadriyatlarida davrida shahar hayotining haqiqiy qiyofasi va Amerika orzusi haqida gapiradi. Bu, shuningdek, amerikalik ayolning o‘sha davrning moddiy muhiti bilan belgilanadigan an‘anaviy turmush tarzidan zamonaviy turmush tarziga o‘tishini ko‘rsatadi. Ushbu siljish Kerri Miber kabi ambitsiyali ayollarga jamiyatning yuqori pog‘onalariga ko‘tarilish va o‘z hayotlarini erkaklardan mustaqil yashash imkoniyatini beradi. Bu, shuningdek, ularga jamiyatdagi gender rollarini o‘zgartirishga, ish va biznes sohasida erkaklar bilan raqobatlashishga imkon beradi. Shunga qaramay, amerikalik ayolning iqtisodiy hayotidagi bu kvant sakrashi o‘z-o‘zidan qoniqishni kafolatlamaydi.

Drayzer bu haqiqatni o‘z romanida moddiy muvaffaqiyatga erishgan, lekin oxirida uning hayotidan hafsalasi pir bo‘lgan Kerri xarakteri orqali ifodalaydi. Buning sababi shundaki, uning muvaffaqiyati uning shaxsiy tanlovi orqali emas, balki shahar atmosferasining moddiy muhiti bilan belgilanadi.

!!!"Baxtiqaro Kerri" asarida Drayzer Kerri o'zining mukammal baxt orzulariga erishish uchun kirishga intilayotgan shaharni tasvirlaydi.

U aytdi: Shahar xuddi qimor uyiga o'xshaydi, unda bir nechta odam tasodifan muvaffaqiyat qozonadi, ko'pchilik esa doimo jamiyatning tubida kurashadi. Bundan tashqari, shaharning go'zalligi - bu illyuziya va sayohat bo'lib, u musiqani juda tez-tez bo'shashtiradi, zaiflashtiradi, so'ngra oddiy odamlarning tasavvurlarini buzadi.

Birinch

Demak, bu shahar uning ishlarini shakllantiradi va uni an'anaviy dindor qizdan ko'ra materialistik zamonaviy ayolga aylantiradi. Drayzerning ta'kidlashicha, progressiv davrda inson ishlari tamoyillar va qadriyatlar o'rniga pul, kapital va moddiy boylikka intilish bilan boshqarilgan. Bu istak, uning fikricha, biologik va genetikdir; u shunday ta'kidlaydi:

Insonning boyligi yoki moddiy taraqqiyoti uning tanasining o'sishi bilan bir xil. Yoki u yoshlik ulg'ayishiga yaqinlashgani sari baquvvat, sog'lom, dono bo'lib o'sadi yoki inson keksalikka yaqinlashgani sari kuchsizlanib, keksayib, aqliy jihatdan tin

Aynan shu ehtiyoj Kerrining shaxsiyatini o'zgartiradi va uni bir shahardan boshqasiga ko'chib o'tishga undaydi. Uning pul haqidagi fikri: "Pul, hammada bor narsa va men (Kerri) olishim kerak". Shu istak tufayli uning romanning boshqa qahramonlari bilan munosabati amalga oshadi. Avvaliga uning opasining oilasi bilan munosabatlari amalga oshadi, chunki ular Kerri tomonidan ijara haqining ulushi haqida doimo xavotirda. Bu ular o'rtasida yaqinlik va hamdardlik tuyg'ularining yo'qolishiga olib keladi.

Keyinchalik, Kerrining Drouet va Xerstvud bilan munosabatlari ham materialistikdir. U ularni hashamat va moddiy narsalarga bo'lgan istaklarini qondirish uchun vosita sifatida ishlatadi va u Drouet bilan munosabatlarning qulayligi va oldindan aytib bo'lishidan zavqlanadi, lekin u Xerstvud bilan yanada qiziqarli munosabatlarni xohlaydi.

Kerri qo'yilgan moddiylashtirilgan dunyo unda o'ziga nisbatan murakkablikni yaratadi, chunki u o'zini o'zi kabi qabul qilmaydi. U faqat yangi va hashamatli narsalarni sotib olganida rohatlanadi, garchi u bularning barchasisiz ham jozibali ekanligini bilsa ham:

"She goes to Carson Pirie's and buys a skirt, a shirt waist and some cosmetics until she looks quite another maiden and in her apartment, the mirror assures her that she is pretty [U Karson Piriga borib, yubka, ko'ylak va ba'zi kosmetika sotib oladi, toki u butunlay boshqa qiz ko'rinishga ega bo'ladi, kvartirasida ko'zgu uning go'zal ekanligiga ishon

Uning fikricha, muvaffaqiyatga erishish, boshqalarning hurmatini qozonish uchun tashqi ko'rinish yaratish uchun yetarli pulga ega bo'lishdir, chunki u va Drayzer uchun progressiv davr endi qadriyatlar asri emas, balki tashqi ko'rinish davridir. Kerri o'zini nazorat qilmasdan xarid qilishni nafislik belgisi deb hisoblaydi.

Ingliz tili va ayollarshunoslik professori Vald Prissillaning ta'kidlashicha,

"Carrie consciously emulates the traits that will please those whom she believes she needs to please. [Kerri o'zi rozi bo'lishi kerak deb hisoblagan kishilarga yoqadigan fazilatlarga ong

Bundan biz Kerri muhim ijtimoiy mavqega ega bo'lish uchun o'zini tijoratlashtirishni qabul qilishini tushunamiz. Romandan ko'rinib turibdiki, Kerrida ikki sevgilisiga nisbatan hech qanday muhabbat hissi paydo bo'lmagan; ular faqat boy bo'lish orzusiga erishish uchun foydalanadigan vositalardir.

Darhaqiqat, u san'at olamiga aktrisa sifatida kirib kelganida, uni teatr

U kuchliroq va badavlatroq odamni Herstvudni, o'ziga jalb qilganini his qilganida bir erkakni ya'ni Drouetni tark etadi va shu bilan birga, u kattaroq va muhimroq shahar Nyu Yorkga kirish imkoniyati borligini his qilganida bitta shaharni Chikagoni tark etadi. Xerstvud uni bu boylik va shon-shuhrat shahri bilan tanishtirganda, u ham o'zi izlagan shon-shuhrat va boylik darajasiga erishganini his qilib, undan qutuladi.

Ikkala erkak ham Kerrining muvaffaqiyatiga katta hissa qo'shadi. Uning g'alabasi uchtasining chinakam hamkorlikdagi sa'y-harakatlari natijasidir. Bu hamkorlik Kerrining rassom sifatidagi muvaffaqiyati bilan yakunlandi. Bu, Xoxmanning so'zlariga ko'ra, Drayzerning fikrini ko'rsatadiki, rassom, boshqa har qanday o'quvchi singari, o'z muvaffaqiyati yoki muvaffaqiyatsizligini tasdiqlash uchun doimo o'z tomoshabinlariga muhtoj. Sahnada Laura rolini ijro etar ekan, u shaxs va san'atkor sifatida o'zining ahamiyatini his qiladi. U o'zidan mamnun va faxrlanadi, bu uning umidida va zavqida, shuningdek, hissiy intensivlikni yaratadi.

Buning sababi, Kerri hech qachon o'zi kabi ijro eta olmasligida emas, balki u birinchi marta xaridor va sotuvchi sifatida o'z hayotidan voz kechishi va ekspluatatorlar tomonidan ekspluatatsiya qilinadigan dunyodan ajralib chiqishidir. Kerrining "Under the Gas Light" filmidagi chiqishi Kerri hayotidagi takrorlanish lahzasini tashkil etadi. U shaxs sifatida o'zining barcha o'tmish belgilarini ortda qoldirib, o'zini aktrisa sifatida, Laura sifatida takrorlaydi. Bu "hayotni qayta yashash istagining amalga oshishi"dir. Demak, Drayzer ijodida teatr ijrochi va tomoshabin o'rtasida ko'prik sifatida namoyon bo'ladi.

Kerri ishtirok etgan ta'lim, klassik ta'lim shakliga qaraganda qiyinroq va murakkabroq. Ikkinchisida, o'quvchi qoniqish uchun uni shaxs sifatida hayratga soladigan fan bo'yicha bilim

Birinchi holda, o'quvchi shaxs sifatida uni qoniqtiradigan va to'liq qoniqishga erishish uchun tomoshabinlarni qoniqtira oladigan bilim bilan ta'minlanishi kerak. San'atda o'quvchi nafaqat o'zining, balki butun jamoasining vakili bo'lishi kerak. Aktyor sahnada o'z rolini ijro etayotganda, tomoshabinlardan har bir kishi u bilan yoki u haqida gapirayotganini his qilishi kerak.

Boshqalarning holatlarini bayon qilish kuchi aktyor va tomoshabin o'rtasida o'zaro munosabat va yaqinlik yaratadi, bu uning shon-sharfiga olib keladi. Bu Kerri bilan sodir bo'ladi, u Laura rolini o'ynaganida; u o'z rolini shunday muvaffaqiyatli o'ynaydiki, tomoshabinlardagi har bir kishi "u bilan gaplashayotganini deyarli his qilishi mumkin".

Drayzer ta'kidlaganidek, o'zaro munosabat boshqalar bilan o'zaro ta'siri yaratadi va qo'llab-quvvatlaydi, shuning uchun u vakillik aktida yoki hikoyada, teatrd

Ushbu vakillik g'oyasidan kelib chiqqan holda, Drayzer o'z qahramoni Kerrini iloji boricha ko'proq odamlarni ifodalash uchun bir shahardan kattaroq shaharga ko'chirishga majbur qiladi. Darhaqiqat, Kerrining teatrdagi karerasi Chikagoda boshlangan bo'lsa-da, uning shon-shuhratiga va muvaffaqiyatiga Nyu-Yorkda erishiladi. Chikagoda u aktrisa sifatida o'z iste'dodini kashf etadi va Nyu-Yorkda u pul, hurmat, mashhurlik va qulaylik haqidagi orzusiga erishadi.

Drayzerning ta'kidlashicha, "yaxshi joylarning eshiklari so'ramasdan ochilganga o'xshaydi. Bu saroy xonalari - ular qanday ajoyib tarzda uning oldiga kelishdi. Vens xonimning Chelsidagi nafis kvartiralar - bular uniki edi. Erkaklar gullar, sevgi eslatmalari, omad takliflarini yuborishdi.

Drayzer Progressiv davrdagi amerikalik ayolning prototipi bo'lgan Kerrini, ayniqsa, Yevropanikidan farq qiladigan kishi sifatida taqdim etadi.

Draizer Kerrini jamiyatning faol elementi sifatida taqdim etadi, u erkaklarni manipulyatsiya qilish va ulardan o'z ambitsiyalariga erishish uchun vosita sifatida foydalanish qobiliyatiga ega. U, shuningdek, uni axloq va an'analarga qarshi isyon ko'rsatadigan va o'z iste'dodidan aqlli tarzda ijtimoiy mavqega ega bo'lishga muvaffaq bo'lgan zamonaviy ayol sifatida taqdim etadi, bu unga insonning yordamiga muhtoj bo'lmasdan hayotini mo'l-ko'l yashashga imkon beradi.

Xulosa. Ushbu vakillik g'oyasidan kelib chiqqan holda, Drayzer o'z qahramoni Kerrini iloji boricha ko'proq odamlarni ifodalash uchun bir shahardan kattaroq shaharga ko'chirishga majbur qiladi. Darhaqiqat, Kerrining teatrdagi karyerasi Chikagoda boshlangan bo'lsa-da, uning shon-

shuhratiga va muvaffaqiyatiga Nyu-Yorkda erishiladi. Chikagoda u aktrisa sifatida o'z iste'dodini kashf etadi va Nyu-Yorkda u pul, hurmat, mashhurlik va qulaylik haqidagi orzusiga erishadi.

Kerrining ushbu shahardagi rassom sifatidagi muvaffaqiyati XX asr boshlari AQShda san'atning gullab-yashnagan davri bo'lganidan dalolat beradi.

Drayzer bu davrni amerikaliklarning turli sohalarga ochilgan madaniy zamonaviylikning boshlanishi sifatida tasvirlaydi. U tasvirlagan shahar, shuhratparast va iste'dodli odamlar o'zlari qiziqqan ta'limni tanlashda erkindir.

Drayzerning Kerrini aktrisa sifatida tasvirlashi o'sha paytdagi Yevropa ta'limiga qarshi inqilob bo'lib tuyuladi, bu hali ham klassik ta'limning eski standartlariga amal qilgan. U tasvirlagan zamonaviy ta'lim usuli moslashuvchan va ularning kelib chiqishi va sinfidan qat'i nazar, badiiy iste'dodga ega bo'lgan barcha odamlar uchun ochiqdir. Albatta, san'at Drayzer tomonidan olingan misol, o'sha paytda amerikaliklar ta'limning boshida hech qanday moddiy yordam talab qilmaydigan zamonaviy ta'lim usuliga ochiq edi. Va bu zamonaviy ta'lim usuli, agar xohlasa, insonni klassikaga olib kelishi mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Alfred Kazin. "Sister Carrie" by Theodore Dreiser. The Penguin American Library, 1981.
2. Theodore Dreiser "Sister Carrie". Higher School Publishing House, Moscow, 1968.
3. Boboyev T. Adabiyotshunoslikka kirish kursi bo'yicha o'quv metodik qo'llanma.-T.: O 'qituvchi, 1979.
4. Drayzer Theodore (1900), Sister Carrie, London, Penguin Books. 1994.
5. Bader Rudolf (1985), "Drayzer's Sister Carrie, More Pupil than Victim", the International Fiction Review, University of Berne, Vol. 12, No 2.
6. Brown Fowler Donald (1957), "Zola, Master of Naturalism". The Catholic Naturalism of Pardo Bazàn, University of North Carolina Press.
7. Civello Paul (1994), American Literary Naturalism and its Twentieth-Century Transformations: Frank Norris, Ernest Hemingway, Don DeLillo, The University of Georgia Press.
8. Hochman Barbara (1991), "A Portrait of the Artist as a Young Actress: The Rewards of Representation in Sister Carrie", in Pizer Donald. New Essays on Sister Carrie., Cambridge, New York, Cambridge University Press.
9. Jin Rong (2007), "Sister Carrie in Consumer Society as Seen from Deception Within Non-verbal and Verbal Framework and the Fulfillment of Desires", in Canadian Social Science. Vol.3 No.6, Canada.